תוספות יום טוב על מסכת קינים

תוספות יום טוב

geulaquiz.com

הקדמה

א חטאת העוף נעשית למטה. פי׳ הר״ב למטה מחוט הסיקרא. שאין במזבח כי אם שני מקומות. תוס׳. ועמ״ש ברפ״ג דמדות [ד״ה והחוט]. ומ״ש הר״ב. דכתיב והזה וגו׳ ימצה אל יסוד המזבח קיר שהשירים שלו מתמצין כו׳ וכן לשונו במ״ד פ״ו דזבחים ועמ״ש שם [ד״ה היה]. משמא דגמרא:

וחטאת בהמה למעלה. כדתנן במשנה ג׳ פ״ה דזבחים:

עולת העוף נעשית למעלה. כתב הר״ב דכתיב ומלק והקטיר ונמצה וכו׳. עמ״ש עוד משמא דגמרא בפ״ו דזבחים מ״ה [ד״ה עלה]. והמפרש יהיב סימנא על חטאת ועולת עוף ע״ע ט״ט. כלומר בעולה יש עי״ן. וכן בלמעלה. ובחטאת יש טי״ת וכן בלמטה. וממילא ידעינן לבהמות דהא איפכא נינהו:

ועולת בהמה למטה. כדתנן מ״ד פ״ה דזבחים:

אם שינה בזה ובזה פסול. כתב הר״ב האי דפסל אם עשה מעשה חטאת העוף למעלה דוקא בהזאה. ועיין פ״ז דזבחים מ״א. ומסיים המפרש ובמצוי פלוגתא במעילה פרק חטאת העוף (מעילה דף ח׳) דאיכא למ״ד דלא מעכב ע״כ. ובפ״ז דזבחים מ״ג פירשתי בשם התוספת כמ״ד דלא מעכב:

סדר קנים. קן קרוי ב׳ תורים או שני בני יונה. פרידה קרויה יונה אחת או תור אחד. המפרש:

קנים. בחיר״ק תחת הקו״ף כי קן מפעלי הכפל ובצירי כמו חץ שברבוי חצים בחיר״ק. וקן צפור שבפתח מפני הסמיכות:

החובה אחד חטאת ואחד עולה. כתב הר״ב ואע״ג דאיכא קנין של גר דהן חובה ושתיהן עולות. כמ״ש ברפ״ב דכריתות [ד״ה עד]. ומ״ש הר״ב לא חייש כו׳. משום דלא שכיחי כולי האי. כ״כ הרמב״ם. ובנא״י כתוב עוד וגם כן שאינו מפורש בתורה. ע״כ. וכתב [עוד] הרמב״ם. ומה שאמרנו שהחובה אחד עולה ואחד חטאת הרי הוא כפי עיקר החיוב הראשון. ואם כבר הקריב מקצת קרבנותיו עד שיהיה האיש הזה דרך משל יש עליו עשרים עולות ועשר חטאות כולן חובה. או בהפך. ולפיכך אמר במסכת זו מנין חטאות שבחובה ומנין עולות שבחובה ולא אמר חצי החובה. ע״כ:

איזהו נדר האומר הרי עלי עולה. עיין מ״ש בזה במ״ו פ״ק דמגילה:

ואיזהו נדבה האומר הרי זו עולה. עמ״ש בזה במ״ה פ״ה דערכין [ד״ה דמי]:

מה בין נדרים לנדבות אלא כו׳. עמ״ש בזה בספ״ק דב״ק:

ימותו כולם. דבכל אחד איכא לספוקי שמא עולה ופסולה למטה או שמא חטאת ופסולה למעלה. רש״י. ומ״ש ולא בטלי ברובא כו׳ עיין בריש פ״ח דזבחים:

חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה. ועיין בפ״ג מ״ה:

בין שהחובה מרובה והנדבה ממועטת כו׳. כתב הר״ב וקרינן לעולות מפורשות נדבה וכו׳ ונדבה דנקט ולא נקט חטאת מועטת בחובה עולה מועטת בחובה. משום דקתני בסיפא אבל [חובה] שנתערבה זו בזו להכי נקט ברישא נדבה המפרש:

אחת לזו ואחת לזו. נתן דוגמות לכל המסכתא [בקרבנות] הנשים לפי שהם יותר חייבות בקנים מפני שחייבות מהם כמו שחייבין האנשים. ומוסף על האנשים. יולדות. וג״כ שהזיבות מצוי הרבה מאד בנשים יותר ממה שהוא מצוי באנשים כמו שהוא מפורסם ונגלה לעין. הרמב״ם:

מחצה כשר. אע״ג דאפשר שמקריב משל שתי נשים הרי יכול להקריב לשם מי שהוא ואנן לא קיימין אלא בפרידות גופייהו כמה כשרים וכמה פסולים מצד עצמן. ועיין בסוף פרקין וכל זה בכהן נמלך. כדתנן ברפ״ג ע״ש:

רבי יוסי אומר שתי נשים שלקחו כו׳. כתב הר״ב לאו משום דסבר ר״י יש ברירה ונימא דכשהקריב הכהן קן אחד לשם [אחת] מהן כו׳ בגמ׳ דבכל מערבין דף ל״ז בעי לאוכוחי מהכא דר״י ס״ל יש ברירה. ופירש״י. כדכתב הר״ב דכיון דעלתה ההקרבה לכל אחת לשמה ש״מ דיש ברירה. דאלת״ה הא קי״ל בפסחים [דף נ״ט] וזבחים [דף ג] דקרבן הקרב בשנוי הבעלים אינו עולה לבעלים. ע״כ. והקשו התוס׳ דהא מוכח בריש זבחים [וכ״כ שם הר״ב בהדיא] דסתמא לשמה קאי. א״כ בלא ברירה אפשר להקריב לו בסתם. ולכן פירשו דהכי בעי לאוכוחי דס״ל יש ברירה דאי אין ברירה איכא למימר כל קן רחל הקריב למעלה וכל קן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה. ומשני כשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי וזה יהיה שלך. וכן בנתנו דמי קניהן לכהן בעירוב ונתנם למוכר ופירש בשעת לקיחה קן זה לזו וקן זה לזו ונמצא שלא נתערבו הקנין אלא המעות. מהו דתימא דנגזור התנו אטו לא התנו דכיון שנותנים הדמים בעירוב יקחו ג״כ הקנין בעירוב ואז א״א בלא ברירה קמ״ל דלא גזרינן וקמ״ל נמי כדרב חסדא דאמר רב חסדא אין הקנים מתפרשות איזה עולה ואיזה חטאת אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן [דכתיב (ויקרא י״ב:ח׳) ולקח וגו׳ אחד לעולה ואחד לחטאת וכתיב (שם ט״ו) ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עולה. פ״ד דיומא דף מ״א]. ומדנקט שתי נשים ולא נקט באשה אחת משמע דאתא

לאשמעי׳ דלא גזרינן התנו אטו לא התנו ואי לא אתא לאשמעינן נמי כדרב חסדא לא ה״ל למימר ולמתני לאיזה שירצה יקריב עולה ולאיזה שירצה יקריב חטאת. דלא היה צריך להזכיר עולה וחטאת אלא יקריב של לאה ללאה ושל רחל לרחל. ע״כ.

ב קן סתומה. כתב הר״ב ולא מיבעיא מפורשת דפשיטא כו׳. כיון שהן נפרשים זה מזה כו׳. תו לא סמך זה לזה כלל ופשיטא דאם פרח האחד יקח זוג לשני. כ״כ המפרש. וקצת קשה דלפי זה רישא נקט סתומה בלאו דוקא. ובסיפא פרח לבין הקריבות א״א לפרש אלא דוקא סתומה. והתוס׳ כתבו קן סתומה ה״ה בקן מפורש הוי דין זה אלא משום דבסיפא קאמר פרח לבין הקריבות כו׳. דדוקא פרידה של קן סתומה שפרחה ונתערבה לבין הקריבות. אבל פרידה המפורשת לעולה שפרחה בין שאר קנין אינו יכול להקריבה אלא כמנין עולות [שבקנים] שפרח לשם כדאמרבפ״ק. ע״כ. ושוב מצאתי בפ״ב דנזיר דף י״ב. דמייתי לה התם בגמ׳ למתניתין דהכא. וקאמר עלה ואלו קן מפורשת אין לו תקנה ופירש״י וכל קן מפורשת שפרח אחד מהן ואינו יודע איזו לחטאת ואיזו לעולה. ואע״ג דפירש כיון דלא הוי תרווייהו קמיה לית בהו היכרא דלא ידע אי האי שני הוי חטאת או עולה. ע״כ. [ועיין בפירש הר״ב דמשנה ד׳] אבל התוס׳ דהתם כתבו וז״ל ומש״ה נקט סתומה דאי מפורשת היה צריך להאריך ולפרש איזהו פרח. העולה או החטאת. ולהכי קיצר בלשונו ואמר דפרח א׳ מהם ע״כ. נראה מזה דלא גרסי בגמ׳ להא דאילו קן מפורשת אין לו תקנה. וכמו שצ״ל ג״כ לדבריהם דהכא. וכן לדברי המפרש:

או שפרח בין המתות. להכי קאמר בין חטאות המתות. דאילו נתערבה בין חטאות חיות והנך חטאות דידיה נינהו. מצי למיתב חד מינייהו ועביד לה זוג להא. והא דלא נתערב הוי קרי ליה עולה. גליון שבפירש״י שם פ״ב דנזיר:

פוסל א׳ בהליכתו. מ״ש הר״ב א״נ אין להקריב השלישי הנשאר דחיישינן שמא יקריבו אותו שפרח בה׳ פרידות ויעשוהו חטאת כו׳. ונמצא שתי חטאות מקן א׳. תימה כיון דבסתומות איירינן ולכל אשה שתי קנים נמצאו ב׳ חטאות הן באלו השתי קנים וכדין הוא שהקריב שתי חטאות ולא שבאו מקן א׳ אלא משתי קנים. ובהמפרש ליתא להאי א״נ. והקרוב אלי שלא לשבש כל הגירסא ולהגיה שצ״ל ונמצאו ג׳ חטאות [משני קנין] וה״ק א״נ אם יעשה אחד חטאת ואחד עולה שוב לא יקרב השלישי דחיישינן וכו׳ ונמצאו ג׳ חטאות משני קנין. וה״נ מצי לאסבורי בג׳ עולות ועיין בפי׳ הר״ב במתניתין דלקמן על פרח מן הששית לחמישית:

שאפילו הן מעורבות אין פחות משנים. שאפילו מעורבות כל השמנה פרידין שבארבעה הקנין יחד אין פחות משנים פי׳ שני קנין כשרין בהן שתי עולות ושתי חטאות. אבל ג׳ חטאות או ג׳ עולות לא מצי עביד דדילמא עביד להו משתי קינין של אשה א׳ שהן שני חטאות ושני עולות. המפרש:

פרח מן הראשונה לשנייה לשלישית. כתב הר״ב וכי פרח מן השנייה לשלישית כו׳ ולא יוכל לעשות בשלישית ובקנין אחרות שנתערב בהן כמ״ש בפרח מהראשונה לשנייה אלא שלא חש להאריך בכל פעם:

פרח וחזר כו׳. הכא בבבא שלישית צ״ל דלא קאי על הארבעה קנים הראשונים שהרי אין להם כלום כמ״ש הר״ב בבבא שניה:

ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום. כתב הר״ב פירש בפריחה וחזרה שלישית אלא לעולם יקריבו ממנה חמש קנין כו׳. אבל אין נראה לפרש לא הפסידה כלום ויקריבו בה שבעה חטאות ושבעה עולות דמצי עביד להו כיון דבקנין אחרים אין בהן כלום [ואותן ג׳ שנתערבו בה מאחרים ראויין הם להקריב כולם בין עולות בין חטאות שבכל פעם שבא לה אחד היה בא ממקום שראוי להקריב בין עולה בין חטאת]. דאין זה הלשון דהוה ליה למימר נשכרה שביעית בפריחה שלישית שע״י פריחה שלישית הוכשרו כל הקנין שבשביעית. אלא הלשון משמע לא הפסידה כלום בזאת פריחה שלישית. המפרש:

זה שהלך אצל חטאות כו׳ וזה כו׳ עולות. וכן הוא בכל הנוסחאות ואף הרמב״ם העתיק כן בחבורו ספ״ט מהלכות פסולי המוקדשים. ואע״ג דברישא תנן חטאת לשון יחיד וכן העתיק שם. מ״מ הא לית לן בה בין שהיא חטאת א׳ או חטאות רבות ומש״ה לא קפיד. אבל הר״ב והמפרש נסבי בסיפא נמי חטאת:

[*לא הפסיד כלום. פי׳ הר״ב דאותו שמעורב עם החטאת יעשה חטאת אבל לא עולה דשמא יעשהו מן החטאת המפורשת. והמגיה כן בדברי הר״ב. לא הפסיד]:

***) חזר**. לשון הר״ב חזר מן האמצעים לצדדין הרי חטאות ועולות מעורבים וימותו כולן. וכ״כ המפרש. גם הרמב״ם בפירושו ובחבורו והיו יכולין לפרש דכולן ימותו מפני שפרח בהן מבין המתות:

או שפרח מן האמצע לצדדין. הוא שפרח לצד זה ששם החטאות או העולות ופרח משם לקצה האחר הרי כבר היה תערובת החטאת בעולה לפיכך כולם ימותו כמו שנתבאר בתחלת המסכת. הרמב״ם. ובחבורו העתיק לבבא זו. פרח מן האמצעית לצדדין. ולא העתיק חזר. אבל להר״ב והמפרש נראה דלא

גרסי לבבא דאו שפרח כו׳:

תכפול ותביא עולתה כו׳. פי׳ הר״ב שהחטאת היא עיקר. לשון הרמב״ם לפי ההכתוב הקדים אותה כמ״ש בעשירי מזבחים ע״כ. ואע״ג דביולדת הקדים הכתוב לעולה כדכתיב (ויקרא י״ב) א׳ לעולה וא׳ לחטאת. כבר כתבתי שם במ״ד דלא הקדימו אלא למקראה. ובת״כ פ׳ תזריע ספ״ד מה ת״ל אחד לעולה ואחד לחטאת כו׳ כאן שהיא מביאה עולתה תחלה אינו דין שתביא חטאתה מעין עולתה ת״ל אחד לעולה וא׳ לחטאת הביאה חטאתה תור וכו׳ כדתנינן הכא. ויראה לי דהכי דרוש דה״מ למכתב לעולה ולחטאת והוה שמעינן דעולה קודמת כיון דלא נקט חטאת ברישא כמו במקום אחר אלא להכי כתב אחד למדרש בג״ש מא׳ לחטאת וא׳ לעולה דגבי טומאת מקדש וקדשיו דהתם כתב והקריב אשר לחטאת ראשונה דה״נ תהא החטאת עיקר לכל דבר חוץ למקראה. ובספר קרבן אהרן מפרש דדייק מאחד אחד דמייתרי אלא דה״ק אחד לעולה ויהי׳ מהאחד שהוא לחטאת תמיד ע״כ. וראיתי ג״כ בנוסחאות דל״ג כאן שהיא כו׳ אינו דין כו׳ אלא ה״ג מנין שאם הביאה כו׳ שתביא כו׳:

[*יביאו היורשים עולתה. דשעבודא דאורייתא ומש״ה אפילו לא הפרישתו מחיים. פ״ק דקדושין דף י״ג. ופסק כן הרמב״ם ספ״א מהלכות מחוסרי כפרה ע״ש. וגם עיין מ״ש בפ״ה דערכין משנה ב׳ ד״ה יתנו]:

ג במה דברים אמורים בכהן נמלך. כתב הר״ב אפרקא קמא קאי והכי קאמרינן בד״א דחטאת שנתערבה בעולה שכולם ימותו. וכ״כ המפרש ומשום מתני׳ ג׳ הוא דנקטי הכי דהא הכא בסתומה אנן קיימין. ולשון הרמב״ם זה [בד״א] הוא שב על הלכה רביעית מן הפרק הראשון שאמר המועט כשר:

אבל בכהן שאינו נמלך. פי׳ הר״ב ועשה לדעת עצמו קן שלם למעלה לאשה אחת כו׳. ומסיים המפרש וכיון שקנין אלו לשתי נשים יביאו קן אחד בשותפות ויתנו ביניהן כו׳ ודוקא קן שלם למעלה כו׳ כמ״ש הר״ב בסוף מתני׳ וכולה פרקין כמ״ד בעלי חיים אינן נדחין ומשום הכי אי אקריב ארצי ועיין מ״ש במ״ח פרק ט׳ דפסחים:

זה הכלל כ״מ שאתה יכול לחלוק כו׳ לא אתא לאתויי מידי וסימנא בעלמא יהיב כדאשכחן נמי במ״ב פ״ד דמגילה:

עשה כולן למעלה כו׳ לשון הר״ב ועשה קן ור״ל ב׳ פרידות שהאחת חטאת ואחת עולה. ולשון המפרש ועשה קן שלם:

חטאת ועולה. כתב הר״ב. וצריך להקריב לשם בעלים. ומיהו כי אקריב בסתמא כל אחד עלתה לשם מי שהוא כמ״ש הר״ב בריש זבחים וכתבתי וגם כן לעיל פ״ק מ״ד. ומש״ה משכחת להו מחצה כשר ומחצה פסול כדתנינן וכתבו התוס׳ בפ״ז דזבחים דף ס״ז דלא הוה צריך למתני אלא סתומה ומפורשת דבחטאת ועולה אין מרויח כלום:

חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול. כתב הר״ב פי׳ שני קנין כו׳. כגון שהקריב מהן עולה אחת כו׳ שעולה הנשארת אינו יכול להקריב שמא זהו שנקבע לחטאת. וכן לשון המפרש. ורצ״ל שמא זהו אותו המעורב שכבר נקבע לחטאת. ומ״ש וחטאת המעורבת אינו יכול להקריב שמא היא העולה הנשארת. כלומר אחר שהקריב שתי חטאות מהתערובות שוב לא יוכל להקריב עוד חטאת על דעת שהיא זו שנתערבה. דשמא זו היא עולה הנשארת דהואיל ונקרבו שתי חטאות מן התערובות. הרי הוקבע השלישית לעולה ושמא זו היא. ולא היא אותה החטאת שנתערבה. ומ״ש הר״ב בחטאת שנים בחובה כגון שקרבה חטאת כו׳. [*יהיה פי שנים בחובה שיש בחובה כפלים עולות כנגד החטאת. ומ״ש הר״ב] והרי אינו יכול להקריב ב׳ העולות כו׳ וגם ב׳ חטאות לא יקריב כו׳. מה שאמר ב׳ העולות ר״ל גם שתיהן ואפי׳ אחת מהן לא ומה שאמר ב׳ חטאות. ר״ל שתים ביחד אינו יכול להקריב. אבל אחת מקריב. דדוקא כשהקריב עוד א׳ שנמצאו ב׳ חטאות קרבו מב׳ הקנין והוקבעו הנשארים לעולות הלכך א״א להקריב עוד חטאת על דעת שהיא החטאת שנתערבה דדלמא זו היא עולה. אבל משום עולה לא יוכל להקריב כלל אפי׳ קודם שהקריב עוד חטאת לפי דשמא זו היא החטאת שנתערבה. ואני תמיה על זה הפי׳ דהא ליכא בינייהו דרישא וסיפא דלעולם נמצאו שקרבו ב׳ חטאות מב׳ הקינין שבהם נעשה התערובות אלא דברישא קרבים לאחר התערובות ובסיפא כבר קרבה אחת מהן ועכשיו השניה וכיון דלעולם אין כאן הפסד לשתי החטאות שבשני קנין א״כ למאי [נ״מ] תנייא כלל. והמפרש אחר שכתב לזה הפי׳ שהעתיק הר״ב כתב וז״ל ונראה פי׳ ריב״א שפי׳ חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול. כגון ח׳ פרידות דחטאות שנתערבו בח׳ פרידות שחצין עולות וחצין חטאות הרי י״ב פרידות חטאות והד׳ פרידות עולות והקריב חצין למעלה וחציין למטה. אותם שלמעלה כולן פסולות כי שמא כולם חטאות ואותם שמנה שלמטה כשרות מהם ד׳ של חטאות וד׳ של עולות פסולות וזהו חובה שנים בחטאת כלומר שנתערבו ח׳ חטאות שם ובחובה אין כי אם ד׳ חטאות [זה הוא מחצה כשר ומחצה פסול] וגם זהו מנין שבחובה כשר שאין כשר שם אלא ד׳ חטאות. חטאות שנים בחובה. כגון ט״ז פרידות של חטאות ושמונה של חובה ד׳ פרידות עולות וד׳ פרידות חטאות ועשה י״ב למעלה וי״ב למטה. מנין שבחובה כשר. די״ב של מעלה כולן פסולות שמא חטאות הם. וי״ב שלמטה ד׳ פסולות שמא עולות הן וח׳ חטאות כשרות ממה נפשך הרי חטאות כשרות כמנין כל החובה בין עולה בין חטאת. ומיהו חטאת שנים בחובה אין לישבו מענין חובה שנים בחטאת וכן תפרש הבבא שאחריה. והרב רבינו

אברהם פירש שהקנין סתומות גבי [חובה] שנים בחטאת שהקנין היו סתומות שנים והחטאות שנים פרידות ועשאן חציין למעלה וחציין למטה מחצה כשר ומחצה פסול כי שמא שנים חטאות קריבין למעלה ועולה מן הסתומה ולמטה ב׳ חטאות ועולה. חטאות שנים בחובה כלומר חטאת פי שנים שנתערבו בחובה שהיו החטאות ד׳ פרידות והחובה ב׳ פרידות ועשה חצין למעלה וחצין למטה המנין שבחובה כשר דהיינו ב׳ חטאות דג׳ חטאות נעשה למעלה והן פסולין וב׳ חטאות ועולה נעשו למטה עכ״ל המפרש. ויש להרמב״ם שטה אחרת בכולה מכילתין עד הכא:

אלא שתים למעלן ושתים למטן כסבור ב׳ הקינין חובה עליה שמא יולדת בזוב היתה והוזקקה לקן לידה וקן זיבה. רש״י פ״ז דזבחים דף ס״ז:

[*תביא שתים. מ״ש הר״ב ותנן לעיל היינו בפ׳ דלעיל בסופו]:

פירשה נדרה צריכה להביא עוד ג׳ פרידין ממין אחד. פי׳ הר״ב והקריב מהן הכהן שתים למעלה וכו׳ מידי דהוי אעולה שנתערבה כו׳ וכ״כ הרמב״ם ותמיהא לי טובא דעד כאן לא אמרן דאין כשר אלא כמנין עולות שבחובה אלא בכהן נמלך אבל כשעבר ועשה מה שיכולין להכשיר מכשרינן מידי דהוה שנתערבה חטאת בעולה כדתנן בריש פרקין וא״כ ה״נ כיון שלא נמלך והקריב אין לנו לפסול אלא אחת כמו בלא פירשה דאין חילוק ביניהם אלא לכתחלה. וכן לקמן בתביא חמש דעל כרחין מיירי נמי בפירשה כמו שאוכיח שם בס״ד ומפרש הר״ב דאפשר דעולה [א׳] של הנדר כשרה ואפשר נמי דשתי עולות של נדר כשרות והיינו טעמא משום דלא נמלך הוא וא״כ ה״נ כיון שלא נמלך תעלה עולה אחת ג״כ לנדרה ותו קשיא לי דבשני מינים תביא ד׳ תסגי לה בג׳ פרידות ממין אחד שכיון שלא קבעה נדרה הרי יכולה להביא נדרה מאיזה מין שתרצה ותביא דרך משל ג׳ בני יונה שנים לעולה לנדרה וא׳ לחטאת ויצתה ממ״נ שאם אותן שהביאה ראשונה היו תורים לנדרה ונקרבו כולן למטה א״כ בני יונה של חובתה קרבו למעלה ונפסל החטאת ומביאה עכשיו ג״כ בן יונה לחטאת לזווגה לעולת חובתה שהיתה בן יונה ואם אותן בני יונה שקרבו למעלה היו של הנדר תהא בן יונה א׳ של עולה מהשני בני יונים שמקריבה עכשיו לעולות עם בן יונה שמקריבה גם כן עכשיו לחטאת במקום קן חובתה. וכן אתה יכול לפרש אם תרצה להביא ג׳ תורים דיצאת ממה נפשך. אבל רש״י בפרק ז׳ דזבחים דף ס״ז מפרש בענין אחר דפירשה נדרה היינו דכשנדרה הרי עלי קן פירשה את המין שתביא ואינה יודעת מה פירשה אם תורים אם בני יונה ונתנה שני קנין לכהן ועשה הכהן א׳ למעלה ואחד למטה ואם היו ממין א׳ צריכה להביא עוד ג׳ פרידין וכולן עולות שכיון שפירשה המין של הנדר ואינה יודעת מה פירשה היתה מתחלה זקוקה להביא ב׳ קנין לנדרה מלבד אותה קן של חובתה והיא לא הביאה רק שנים וקרב הראשון לחובתה ונשאר השני לנדרה ונפסל הימנו גוזל אחד הלכך צריכה להביא עוד גוזל א׳ מאותו המין שהביאה כדי להשלים הנפסל וקן שלם ממין אחר משום דלא ידעה מה פירשה. ואם שני מינין היו צריכה שתביא ד׳ וכולן עולות משום דמספקא לן איזה מין קרב אחרון שצריכה להשלים מאותו המין גוזל הנפסל דאין מביאים תור כנגד בן יונה ולהביא קן שלם ממין אחר שהרי אינה יודעת אם צריכה תור וב׳ בני יונה או בן יונה וב׳ תורים לפיכך תביא ב׳ תורים וב׳ בני יונה ותאמר א׳ מאלו שממין הנפסל יהיה תחתיו והב׳ יהיה נדבה וקן הב׳ יהא ספק פירושה. ע״כ. והמפרש מסיים בה וה״נ ה״מ למנקט במין א׳ שצריכה ארבעה אם אינה יודעת איזה מין נתנה לכהן או ב׳ קנין תורים או ב׳ קנין בני יונה אבל ניחא ליה למנקט ביודעת מה נתנה. ע״כ. וזה ג״כ לדברי הר״ב והרמב״ם:

קבעה נדרה צריכה להביא עוד ה׳ פרידות. פי׳ הר״ב כגון שאמרה בשעת נדרה הרי עלי קן ממין פלוני ופירשה נדרה דלעיל לא פירשה כלום בשעת הנדר אלא לאחר שנדרה וכו׳ ועשה הכהן שתים למטה ולא ידע כו׳ דשמא הנדר נעשה למטה כו׳ דה״נ שפירשה ג״כ וייחדה אותן של נדרה (וכ״כ הר״ב בבבא דמב׳ מינין וה״ה הכא שהרי הכל בחלוקה אחת הן שנויין) ולפיכך שייך לומר שיש כאן ספק ואין ידוע מה עשה הכהן ושמא הנדר נעשה למטה דאלת״ה כיון שאין כאן אלא מין א׳ מאי ספיקא איכא ממילא אותן של מעלה הן של נדר אלא מיירי שקבעה המין לנדרה וגם פירשה הקנין לפרש שזו היא של הנדר אלא שכשהביאה לכהן לא אמרה לו איזו של נדר ואיזו של חובה כמו בפירשה כ״כ הכ״מ ברפ״י מה׳ פסולי המוקדשים בשם הר״י קורקוס ז״ל ויראה לי דלרווחא דמלתא קאמר דהכא לא אמרה לכהן דא״נ שאמרה לכהן זו לנדרי כו׳ אתי שפיר. דמ״מ חלוקה בבא זו מן הקודמת. במאי דהכא קבעה ובקודמת לא קבעה וכן נמי איפכא דבבא הקודמת יכולין לפרש שפירשה בינה לבין עצמה ולא אמרה לכהן אלא משום דהרמב״ם נקט בבבא הקודמת ואמרה לכהן רוצה עכשיו לחלק בבא זו כל האפשר ושבפירשה נמי היא מחולקת אבל אין צורך ואינו מוכרח והיינו דהר״ב בבבא דלקמן מב׳ מינין תביא שש כתב וגם שכחה מה פירשה ולא קאמר מה פירשה בינה לבין עצמה ולרש״י שכתבתי דמפרש פירשה כמו קבעה מפרש קבעה בענין אחר. ואחרי ככלות הכל קודם דברי ר׳ יהושע הנני מעתיק כל מה שמפרש רש״י מקבעה ואילך:

צריכה להביא עוד ה׳ פרידות. פי׳ הר״ב שתי תורים ושני בני יונה ולעשות ארבעתן למעלה כו׳ וצריכה להביא נמי בן יונה או תור לחטאת וסגי בא׳ ממ״נ כדמסיק הר״ב לקמן בסמוך אבל מ״ש שם ואם חובתה נעשית עולה למטה וחטאת למעלה א״כ נדרה נמי כו׳ ולעיל לאפי׳ כן כמ״ש שם וכן לקמן לא מסיק הכי כמ״ש שם בס״ד ומאי דסיים וחטאת שמביאה עכשיו תביא על הספק ולא תאכל וכן לכל החטאות דבמתני׳ הבאות על הספק וכמ״ש הרמב״ם בפירושו ובחבורו בס״פ הנזכר ועיין בפי׳ הר״ב בסוף מסכת תמורה:

משני מינין תביא שש. ל׳ הר״ב אבל כשהביאה ב׳ מינים ושכחה איזה מין קבעה לנדרה ואיזה מין קבעה לחובתה. וכן לשון המפרש בשם רבינו יצחק בר יהודה. ואני תמה על זה דלמאי נ״מ בעינן שקבעה לחובתה ועוד דבסמוך מוכח שאם קבעה לחובתה דלא סגי לה בשתים שמוספת משום חובתה והכא לא בעינן אלא שש דהיינו ד׳ לנדרה ושתים לחובתה. אבל הרמב״ם לא כתב אלא שקבעה נדרה. ומ״ש עוד הר״ב ועשה הכהן כל מין ומין אחד למעלה ואחד למטה שהיה סבור ששניהן חובות סתומות. גם זה מדברי המפרש ולרבותא פירשו כך. שאפי׳ אם אירע שעשה הכהן כל מין ומין כו׳. דלא תימא דהשתא שמכל מין ומין הקריבו עולה א׳ שלא תהא צריכה להביא להשלים נדרה אלא ג׳ פרידות שהרי ב׳ עולות קרבו ותעלה האחת לחובתה והאחת לנדרה. קמל״ן דלא דהא בפירשה ויחדה זו לנדרה מיירי. והוי עולה שנתערבה בחובה שאין כשר אלא עולה שבחובה לדעת הרמב״ם והר״ב. וכבר הקשיתי לשאול על זה:

תביא שש. פי׳ הר״ב תביא ד׳ לנדרה כו׳. וגם ב׳ מינין צריכה להביא לחטאת לזווג לעולת חובתה. כן הגהתי מלשון המפרש. ומ״ש לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה כו׳ שכיון שאפשר שנדרה נעשה כולה למטה [*דז״ש הר״ב שעשה הכהן כל מין ומין וכו׳ לאו דוקא אלא לרבותא וכו׳. כדכתבתי לעיל]. ונמצא שלא יצתה ידי נדרה כלל וכל אלו הד׳ פרידות שמביאה עכשיו לנדרה כולם צריכין לה לצאת ידי חובת נדרה ואם תביא עכשיו תור לחטאת בלבד לא סגי לה בהכי. דילמא אותן שקרבו כבר למעלה היו בני יונה ואין אחד מן התורים של עכשיו שיכולה לזווג עם החטאת שהרי צריכה לנדרה וכן כשתביא בן יונה בלבד לחטאת יש לנו הספק בהפך דשמא בני יונה היה הנדר מתחלה ונעשו למטה ונמצא שאין כאן לזווג עולה לחובה עם החטאת. וכן נמי אפי׳ אם הקריב מכל מין ומין אחד למעלה וא׳ למטה אין כשר אלא עולה שבחובה לשיטת הר״ב והרמב״ם נמצא שצריך ד׳ לנדרה. והעולה שבחובה לא ידעינן מאיזה מין היה כדי להביא עכשיו החטאת מאותה המין. הלכך צריכא שתביא מב׳ המינין לחטאת. דהשתא ממ״נ יש לה זוג באחת מן עולות הראשונות. ואלא מיהת לכשתרצה שתביא עכשיו לחובתה ב׳ פרידות ממין אחד ושתקריב א׳ לעולה וא׳ לחטאת סגי לה בהכי. דודאי דלית לן בה בעולה שכבר קרבה וכמו שאכתוב לקמן בדברי רש״י והרמב״ם לא כתב אלא שתביא ב׳ תורים או שני בני יונה ושניהן חובה א׳ עולה וא׳ חטאת. וגם הר״ב לקמן בנתנתם לכהן לא כתב שתביא ב׳ חטאות מב׳ מינין אלא ב׳ פרידות ממין א׳. א׳ לעולה וא׳ לחטאת:

נתנתם לכהן ואין ידוע כו׳. כ׳ הר״ב כגון שקבעה נדרה וקבעה חובתה. הכא אצטריך ליה לפרושי הכי משום חטאת אחת יתירה שצריכה להביא. כמו שאכתוב בסמוך בס״ד:

חטאת א׳. והר״ב אע״פ שהעתיק כך בפירושו לא פירש הטעם והרמב״ם כתב אח״כ תביא חטאת מן בני היונה או מן התורים להוסיף על כבש בן שנתו לעולה שהוא קרבן יולדת עשירה. הואיל וחובתה ג״כ קבועה והיא לא ידעה מאיזה מין. וכ״כ בחיבורו [ספ״י מהפה״מ] שתביא חטאת א׳ בן יונה או תור עם כבש. וכתב הכ״מ בשם הר״י קורקוס וא״ת וניחוש דילמא חובתה בתורים או בבני יונה ולמה נפטרה בקן מאיזה מין שתרצה. ונראה דלהא לא חיישינן כי אין דרך לפרש לחיובה תורים או בני יונה רק קרבן עני או קרבן עשיר. ע״כ. וצ״ע לשון הרמב״ם שבפירושו זה שכתב והיא לא ידעה מאיזה מין:

בן עזאי אומר ב׳ חטאות. לשון הרמב״ם ואמר בן עזאי שהיא מביאה ב׳ חטאות תור ובן יונה. לפי שאנו אומרים אפשר שקבעה נדרה וקבעה חובתה עם הכבש בתור או בבן יונה והרי היא מקריבה את שניהם יחד וכבר ידעת דעת בן עזאי הולכין אחר הראשון [בס״פ דלעיל] לפיכך תביא ב׳ תורים וב׳ בני יונה לנדרה ויעשו הד׳ עולות. אח״כ תביא לחובתה ב׳ תורים או ב׳ בני יונה ומקריבין הא׳ חטאת והב׳ עולה. ועוד תור ובן יונה ומקריבין את שניהם חטאת עם כבש העולה ע״כ. ואני תמה מה ענין דעת בן עזאי בהולכין אחר הראשון לכאן דהכא אין ראשון [לחטאת] תור או בן יונה אלא כבש שנעשה עולה עם החטאת. ולכן נ״ל דטעמא דבן עזאי שהוא מסתפק ג״כ שמא קבעה חובתה שעם הכבש בתור או בבן יונה. וכי היכי דקשיא ליה להר״י קורקוס לדעת הת״ק. ומ״מ פי׳ זה של הרמב״ם יש לגמגם בו דכולה מתני׳ לא מיירי בקבעה חובתה. והכא בנתנתם לכהן מוקי לה דוקא בקבעה ג״כ חובתה. ועוד דלפירושו אין בין נתנתם לכהן לקבעה והביאה ב׳ מינים כלום. אלא משום דהכא מיירי בקבעה ג״כ חובתה א״כ לא לתני נתנתם כו׳ אלא ואם קבעה חובתה מביאה שש וחטאת אחת אבל רש״י מפרש הכל בענין אחר וכבר כתבתי דפירשה נדרה מפרש קבעה ומש״ה מפרש קבעה נדרה דהיינו שקבעה להביא נדרה עם חובתה דוקא. וכדי לתת ריוח בין פרישה לפרישה אני כותב דברי רש״י ג״כ בהפסקת דיבורים להקל על המעיין. (והא לך פירש״י בזבחים פ״ז דף ס״ז):

קבעה נדרה. שאמרה הרי עלי קן להביאו עם חובתי ופירשתו ואינה יודעת מה פירשה כדאמרן והביאה ב׳ קנין ונתנתן לכהן ועשה כמו שאמרנו:

צריכה שתביא עוד ה׳ פרידות. למעלה ממין א׳ דכיון דקבעה נדרה עם חובתה הוקבע עליה קרבן גדול ג׳ עולות ביחד אם היתה יודעת מה פירשה וזו שלא ידעה מה פירשה הוזקקה להביא ה׳ עולות ביחד מתחלתה אחת לחובתה וארבע לנדרה וכשהביאה ב׳ קנין א׳ לנדרה וא׳ לחובתה וממין א׳ לא עשתה כלום לנדרה. שמא אינו ממין שנדרה ובהשלמת קן שני ממין אחר לא סגי לה שהרי קבעתו לבא עם מין חובתה וא״ת (תביא קן ממין אחר

ופרידה) א) ממין שהביאה שני קנין הראשונים שקרב ממנו עולות חובתה דממ״נ אם תורים נדרה הרי הביאה תורים עם מין שהביאה לחובתה ואם בני יונה נדרה הרי הביאה שני בני יונה עם מין שקרב ממנו חובתה. אם לא נפסל גוזל אחד מן הראשונים ה״נ אבל עכשיו שנפסל א׳ מהם אין חבירו עולה לה כלום דג׳ עולות הוקבעו עליה יחד הלכך אם שני קנים הראשונים ממין אחד היתה צריכה שתביא עוד ה׳ עולות ג׳ מאותו המין [שתים לנדרה ואחת לקביעותה] וב׳ ממין א׳. ד׳ לספק פירושה ואחת לקביעותה [ומה] שקבעה להביא עולת חובתה עם נדרה וחובתה כבר קרבה ויצאה ידיה [אלא שצריכה] להביא מאותו המין עם נדרה מפני קביעותה:

משני מינין תביא שש. שאינה יודעת איזה מין קרב תחלה לחובתה שתביא מאותו המין עם ד׳ של ספק פירושה לקביעותה הלכך תביא שש. שתי תורים ושני בני יונה לספק פירושה. ותור בן יונה לקביעות והעוף היתר יהא נדבה:

נתנתם לכהן ואין ידוע מה נתנה. אם תורים אם בני יונה ואם קן א׳ מזה וקן א׳ מזה ואינו ידוע מה עשה אם כולן למעלה או כולן למטה או חצין למעלה וחצין למטה נמצאת שלא יצאת אפי׳ ידי לידתה (נ״א חובתה) שמא כולן למעלה ואין כאן חטאת או שמא כולן למטה ואין כאן עולה:

צריכה להביא עוד ד׳ פרידות לנדרה. לספק פירושה ומשני מינין ושתים לעולת חובתה תור ובן יונה דשמא הראשונים כולן למטה נעשו ואינה יודעת מאיזה מין והכל הולך אחר החטאת וצריכה להביא עולה מאותו מין או שמא הראשונים חציין למעלה וחציין למטה ובקן שקרב ראשון יצאת ידי חובתה והיא קבעה להביא עולה מאותו המין עם נדרה ואינה יודעת איזה מין היה הלכך תביא עם ספק פירושה תור ובן יונה וממ״נ אם קן שקרב ראשון תורין היו וקרב מהן עולה למעלה והיא לחובתה הרי היא מביאה עכשיו תור עם נדרה משום קביעותה ואם מבני יונה היה והוקבע עליה להביא בן יונה עם נדרה [הרי] מביאתו ואם כולן למטה נעשו וצריכה להביא עולתה מאותו המין הרי משתים שהיא מביאה עכשיו לחובתה יעלה לה א׳ מהן והשני נדבה:

וחטאת אחת תביא מאיזה מין שתרצה. משום שמא הראשונים כולן למעלה נעשו והרי לו זוג ממינו לעולה משתים שהביאה חובתה מב׳ מינין ואף ע״פ שכבר קרבה עולת חובתה אין צריכה לדקדק להביא חטאת מאותו מין הראשון לרבנן דפליגי עליה דבן עזאי דקסברי הכל הולך אחר החטאת הלכך הואיל ועל כרחה היא מביאה עכשיו ב׳ עולות תזווג לו אותה שממינו ודייה (וכתבו התוס׳ דבחנם דחק הקונטרס לאוקמא כשקבעה נדרה עם חובתה דהך בבא מתוקמא שפיר בשלא קבעה. ע״כ. דכיון דספק שמא נעשו כולם למטה צריכה להביא ד׳ פרידות לנדרה שהרי פירשה מין ולא ידעה איזה שפירשה. וגם צריכה שתים לחובתה שצריכה להביא עולה מאותו המין של החטאת ושמא מין אחד נעשה למעלה ואינה יודעת איזה). (וחטאת אחת שמא כולן נעשו למעלה):

בן עזאי אומר שתי חטאות. בן עזאי לטעמיה דאמר הכל הולך אחר הראשון וכיון דאיכא לספוקי שמא הראשונים למעלה נעשו וכבר יצאת ידי עולה צריכה להביא חטאתה מאותו המין והרי אינה יודעת מאיזה מין היה לפיכך תביא שתי חטאות משני מינין עד כאן פירוש רש״י:

אמר ר״י זה הוא שאמרו כו׳. עמ״ש במ״ד פ״ז דזבחים:

זה הוא שאמרו כו׳. וכשהוא מת קולו ז׳. לשון הר״ב הכי נמי כשנדרה תחלה וכו׳. לאחר שקבעה נדרה כו׳ צריכה להביא ד׳ פרידות לנדרה וד׳ פרידות לחובתה. וכ״כ התוס׳ דהכא. וכן בפירש״י פ״ז דזבחים. ולרבותא נקטי מנין המרובה אע״ג דהיינו לבן עזאי. אבל היו יכולים לפרש אליבא דת״ק ושלש לחובתה והוו ממש שבעה:

שתי קרניו שתי חצוצרות. פי׳ הר״ב לשופרות דקרינן לשיפורא חצוצרות. [*בסוף פרק במה מדליקין והא דקאמר התם נ״מ לשופר של ר״ה. ה״ה דהמ״ל דנ״מ לפירושא דמתני׳ דהכא אלא ב) שפיר טובא קאמר דנ״מ לענין דין] דאי חצוצרות ממש הא תנן בסוף תמיד ושתי חצוצרות של כסף בידם. תוס׳ פ״ז דזבחים דף ס״ח ועוד תירצו בשם ר״ת דההיא דתמיד של כהנים והני דהכא של לוים לכלי שיר ושתי מיני חצוצרות היו:

שתי שוקיו. עצמות שוקיו לעשות חלילין. תוס׳:

עורו לתוף. מעיו לנבלים. בני מעיו לכנורות. ויש לחלק בין מעיו לבני מעיו שבני מעיו הם המעים הדקים כמו הדרא דכנתא. אבל בתוספות ראיתי שיש להם גי׳ אחרת שכתבו וז״ל מעיו הכרס הגדול לעשות תוף בני מעים הדקין לעשות נבלים ונימין לכנורות ע״כ. ושוב ראיתי בתשובת הרא״ש סוף כלל י״ג שהעתיק המשנה כגירסת הספר:

ויש אומרים אף צמרו לתכלת. פי׳ הר״ב עושים מצמרו מעיל כו׳ ועל שוליו פעמונים שמשמיעים קול. וז״ל התוס׳ דבמעיל של כהן היו על שוליו פעמוני זהב ורמוני תכלת כמין רמונים היו עשוים מצמר צבוע בתכלת ועשוים קשים ותלויין בשולי המעיל אצל הפעמונים כדכתיב (שמות כ״ח:ל״ד) פעמון זהב ורמון על שולי המעיל סביב. כשנוגעים הפעמונים אל הרמונים בשעת הלוכו נשמע קולו בבואו אל הקדש עד כאן. [*א״נ אפשר לומר שס״ל כהרמב״ן בפירוש החומש שמפרש שהפעמונים היו בתוך הרמונים ממש שהיו הרמונים עשוים חלולים חלולים]. ולדעת היש אומרים אתיא כבן

עזאי דס״ל שתביא שמונה וא״כ לא אכפת לן שיהיו המספרים שוים ממש וכמו שלא דקדקו המפרשים שהזכרתי בדברי רבי יהושע. וכתב הר״ב ות״ק תכלת לא קחשיב לפי שאין התכלת משמיע קול אלא הפעמונים. שאף על פי שהקול נשמע על ידי נגיפה והקשת הפעמון ברמון. מ״מ קול לו קול אליו לפעמון יתיחס ולא לרמון. שאין הקול יוצא אלא מהמתכות ולא מהצמר. ועוד יראה לי דס״ל לת״ק כפירש״י בפי׳ החומש דמפרש פעמוני זהב זגים עם ענבלים שבתוכן ולא שבא על ידי הקשה ברמון כלל. [*וכבר הזכיר הרא״ם שכן פירשו הרמב״ם והסמ״ג. והוכיח שכן הוא כפירושם מברייתא דמסכת זבחים פרק המזבח [דף פ״ח]:

כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן. לשון הר״ב כל זמן שמזקינין ובאים לידי תשות כח הן מוסיפין חכמה. וז״ל הרמב״ם שבשעה שהם מזקינין ונחלשים ויפסיד גופם תרבה חכמתן ויתחזק שכלם ויוסיפו שלימות:

סליקא לה מסכת קנים וכולהו מסכייתא דסדר קדשים:

אהללה לאל כי שריתי עם אנשים ויכולתי לגמור גם סדר קדשים: ובכן יחדשני כנשר נעורות להשלים כמו כן סדר טהרות:

פרק א

א **חטאת העוף נעשית למטה.** פי׳ הר״ב למטה מחוט הסיקרא. שאין במזבח כי אם שני מקומות. תוס׳. ועמ״ש ברפ״ג דמדות [ד״ה והחוט]. ומ״ש הר״ב. דכתיב והזה וגו׳ ימצה אל יסוד המזבח קיר שהשירים שלו מתמצין כו׳ וכן לשונו במ״ד פ״ו דזבחים ועמ״ש שם [ד״ה היה]. משמא דגמרא:

וחטאת בהמה למעלה. כדתנן במשנה ג׳ פ״ה דזבחים:

עולת העוף נעשית למעלה. כתב הר״ב דכתיב ומלק והקטיר ונמצה וכו׳. עמ״ש עוד משמא דגמרא בפ״ו דזבחים מ״ה [ד״ה עלה]. והמפרש יהיב סימנא על חטאת ועולת עוף ע״ע ט״ט. כלומר בעולה יש עי״ן. וכן בלמעלה. ובחטאת יש טי״ת וכן בלמטה. וממילא ידעינן לבהמות דהא איפכא נינהו:

ועולת בהמה למטה. כדתנן מ״ד פ״ה דזבחים:

אם שינה בזה ובזה פסול. כתב הר״ב האי דפסל אם עשה מעשה חטאת העוף למעלה דוקא בהזאה. ועיין פ״ז דזבחים מ״א. ומסיים המפרש ובמצוי פלוגתא במעילה פרק חטאת העוף (מעילה דף ח׳) דאיכא למ״ד דלא מעכב ע״כ. ובפ״ז דזבחים מ״ג פירשתי בשם התוספת כמ״ד דלא מעכב:

סדר קנים. קן קרוי ב׳ תורים או שני בני יונה. פרידה קרויה יונה אחת או תור אחד. המפרש:

קנים. בחיר״ק תחת הקו״ף כי קן מפעלי הכפל ובצירי כמו חץ שברבוי חצים בחיר״ק. וקן צפור שבפתח מפני הסמיכות:

החובה אחד חטאת ואחד עולה. כתב הר״ב ואע״ג דאיכא קנין של גר דהן חובה ושתיהן עולות. כמ״ש ברפ״ב דכריתות [ד״ה עד]. ומ״ש הר״ב לא חייש כו׳. משום דלא שכיחי כולי האי. כ״כ הרמב״ם. ובנא״י כתוב עוד וגם כן שאינו מפורש בתורה. ע״כ. וכתב [עוד] הרמב״ם. ומה שאמרנו שהחובה אחד עולה ואחד חטאת הרי הוא כפי עיקר החיוב הראשון. ואם כבר הקריב מקצת קרבנותיו עד שיהיה האיש הזה דרך משל יש עליו עשרים עולות ועשר חטאות כולן חובה. או בהפך. ולפיכך אמר במסכת זו מנין חטאות שבחובה ומנין עולות שבחובה ולא אמר חצי החובה. ע״כ:

איזהו נדר האומר הרי עלי עולה. עיין מ״ש בזה במ״ו פ״ק דמגילה:

ואיזהו נדבה האומר הרי זו עולה. עמ״ש בזה במ״ה פ״ה דערכין [ד״ה דמי]:

מה בין נדרים לנדבות אלא כו׳. עמ״ש בזה בספ״ק דב״ק:

ב **ימותו כולם.** דבכל אחד איכא לספוקי שמא עולה ופסולה למטה או שמא חטאת ופסולה למעלה. רש״י. ומ״ש ולא בטלי ברובא כו׳ עיין בריש פ״ח דזבחים:

חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה. ועיין בפ״ג מ״ה:

בין שהחובה מרובה והנדבה ממועטת כו׳. כתב הר״ב וקרינן לעולות מפורשות נדבה וכו׳ ונדבה דנקט ולא נקט חטאת מועטת בחובה עולה מועטת בחובה. משום דקתני בסיפא אבל [חובה] שנתערבה זו בזו להכי נקט ברישא נדבה המפרש:

ג **אחת לזו ואחת לזו.** נתן דוגמות לכל המסכתא [בקרבנות] הנשים לפי שהם יותר חייבות בקנים מפני שחייבות מהם כמו שחייבין האנשים. ומוסף על האנשים. יולדות. וג״כ שהזיבות מצוי הרבה מאד בנשים יותר ממה שהוא מצוי באנשים כמו שהוא מפורסם ונגלה לעין. הרמב״ם:

מחצה כשר. אע״ג דאפשר שמקריב משל שתי נשים הרי יכול להקריב לשם מי שהוא ואנן לא קיימין אלא בפרידות גופייהו כמה כשרים וכמה פסולים מצד עצמן. ועיין בסוף פרקין וכל זה בכהן נמלך. כדתנן ברפ״ג ע״ש:

ד **רבי יוסי אומר שתי נשים שלקחו כו׳**. כתב הר״ב לאו משום דסבר ר״י יש ברירה ונימא דכשהקריב הכהן קן אחד לשם [אחת] מהן כו׳ בגמ׳ דבכל מערבין דף ל״ז בעי לאוכוחי מהכא דר״י ס״ל יש ברירה. ופירש״י. כדכתב הר״ב דכיון דעלתה ההקרבה לכל אחת לשמה ש״מ דיש ברירה. דאלת״ה הא קי״ל בפסחים [דף נ״ט] וזבחים [דף ג] דקרבן הקרב בשנוי הבעלים אינו עולה לבעלים. ע״כ. והקשו התוס׳ דהא מוכח בריש זבחים [וכ״כ שם הר״ב בהדיא] דסתמא לשמה קאי. א״כ בלא ברירה אפשר להקריב לו בסתם. ולכן פירשו דהכי בעי לאוכוחי דס״ל יש ברירה דאי אין ברירה איכא למימר כל קן רחל הקריב למעלה וכל קן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה. ומשני כשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי וזה יהיה שלך. וכן בנתנו דמי קניהן לכהן בעירוב ונתנם למוכר ופירש בשעת לקיחה קן זה לזו וקן זה לזו ונמצא שלא נתערבו הקנין אלא המעות. מהו דתימא דנגזור התנו אטו לא התנו דכיון שנותנים הדמים בעירוב יקחו ג״כ הקנין בעירוב ואז א״א בלא ברירה קמ״ל דלא גזרינן וקמ״ל נמי כדרב חסדא דאמר רב חסדא אין הקנים מתפרשות איזה עולה ואיזה חטאת אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן [דכתיב (ויקרא י״ב:ח׳) ולקח וגו׳ אחד לעולה ואחד לחטאת וכתיב (שם ט״ו) ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עולה. פ״ד דיומא דף מ״א]. ומדנקט שתי נשים ולא נקט באשה אחת משמע דאתא לאשמעי׳ דלא גזרינן התנו אטו לא התנו ואי לא אתא לאשמעינן נמי כדרב חסדא לא ה״ל למימר ולמתני לאיזה שירצה יקריב עולה ולאיזה שירצה יקריב חטאת. דלא היה צריך להזכיר עולה וחטאת אלא יקריב של לאה ללאה ושל רחל לרחל. ע״כ.

פרק ב

א **קן סתומה**. כתב הר״ב ולא מיבעיא מפורשת דפשיטא כו׳. כיון שהן נפרשים זה מזה כו׳. תו לא סמך זה לזה כלל ופשיטא דאם פרח האחד יקח זוג לשני. כ״כ המפרש. וקצת קשה דלפי זה רישא נקט סתומה בלאו דוקא. ובסיפא פרח לבין הקריבות א״א לפרש אלא דוקא סתומה. והתוס׳ כתבו קן סתומה ה״ה בקן מפורש הוי דין זה אלא משום דבסיפא קאמר פרח לבין הקריבות כו׳. דדוקא פרידה של קן סתומה שפרחה ונתערבה לבין הקריבות. אבל פרידה המפורשת לעולה שפרחה בין שאר קנין אינו יכול להקריבה אלא כמנין עולות [שבקנים] שפרח לשם כדאמרבפ״ק. ע״כ. ושוב מצאתי בפ״ב דנזיר דף י״ב. דמייתי לה התם בגמ׳ למתניתין דהכא. וקאמר עלה ואלו קן מפורשת אין לו תקנה ופירש״י וכל קן מפורשת שפרח אחד מהן ואינו יודע איזו לחטאת ואיזו לעולה. ואע״ג דפירש כיון דלא הוי תרווייהו קמיה לית בהו היכרא דלא ידע אי האי שני הוי חטאת או עולה. ע״כ. [ועיין בפירש הר״ב דמשנה ד׳] אבל התוס׳ דהתם כתבו וז״ל ומש״ה נקט סתומה דאי מפורשת היה צריך להאריך ולפרש איזהו פרח. העולה או החטאת. ולהכי קיצר בלשונו ואמר דפרח א׳ מהם ע״כ. נראה מזה דלא גרסי בגמ׳ להא דאילו קן מפורשת אין לו תקנה. וכמו שצ״ל ג״כ לדבריהם דהכא. וכן לדברי המפרש:

או שפרח בין המתות. להכי קאמר בין חטאות המתות. דאילו נתערבה בין חטאות חיות והנך חטאות דידיה נינהו. מצי למיתב חד מינייהו ועביד לה זוג להא. והא דלא נתערב הוי קרי ליה עולה. גליון שבפירש״י שם פ״ב דנזיר:

ב **פוסל א׳ בהליכתו**. מ״ש הר״ב א״נ אין להקריב השלישי הנשאר דחיישינן שמא יקריבו אותו שפרח בה׳ פרידות ויעשוהו חטאת כו׳. ונמצא שתי חטאות מקן א׳. תימה כיון דבסתומות איירינן ולכל אשה שתי קנים נמצאו ב׳ חטאות הן באלו השתי קנים וכדין הוא שהקריב שתי חטאות ולא שבאו מקן א׳ אלא משתי קנים. ובהמפרש ליתא להאי א״נ. והקרוב אלי שלא לשבש כל הגירסא ולהגיה שצ״ל ונמצאו ג׳ חטאות [משני קנין] וה״ק א״נ אם יעשה אחד חטאת ואחד עולה שוב לא יקרב השלישי דחיישינן וכו׳ ונמצאו ג׳ חטאות משני קנין. וה״נ מצי לאסבורי בג׳ עולות ועיין בפי׳ הר״ב במתניתין דלקמן על פרח מן הששית לחמישית:

שאפילו הן מעורבות אין פחות משנים. שאפילו מעורבות כל השמנה פרידין שבארבעה הקנין יחד אין פחות משנים פי׳ שני קנין כשרין בהן שתי עולות ושתי חטאות. אבל ג׳ חטאות או ג׳ עולות לא מצי עביד דדילמא עביד להו משתי קינין של אשה א׳ שהן שני חטאות ושני עולות. המפרש:

ג **פרח מן הראשונה לשנייה לשלישית**. כתב הר״ב וכי פרח מן השנייה לשלישית כו׳ ולא יוכל לעשות בשלישית ובקנין אחרות שנתערב בהן כמ״ש בפרח מהראשונה לשנייה אלא שלא חש להאריך בכל פעם:

פרח וחזר כו׳. הכא בבבא שלישית צ״ל דלא קאי על הארבעה קנים הראשונים שהרי אין להם כלום כמ״ש הר״ב בבבא שניה:

ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום. כתב הר״ב פירש בפריחה וחזרה שלישית אלא לעולם יקריבו ממנה חמש קנין כו׳. אבל אין נראה לפרש לא הפסידה כלום ויקריבו בה שבעה חטאות ושבעה עולות דמצי עביד להו כיון דבקנין אחרים אין בהן כלום [ואותן ג׳ שנתערבו בה מאחרים ראויין הם להקריב כולם בין עולות בין חטאות שבכל פעם שבא לה אחד היה בא ממקום שראוי להקריב בין עולה בין חטאת]. דאין זה הלשון דהוה ליה למימר

נשכרה שביעית בפריחה שלישית שע״י פריחה שלישית הוכשרו כל הקנין שבשביעית. אלא הלשון משמע לא הפסידה כלום בזאת פריחה שלישית. המפרש:

ה **זה שהלך אצל חטאות כו׳ וזה כו׳ עולות.** וכן הוא בכל הנוסחאות ואף הרמב״ם העתיק כן בחבורו ספ״ט מהלכות פסולי המוקדשים. ואע״ג דברישא תנן חטאת לשון יחיד וכן העתיק שם. מ״מ הא לית לן בה בין שהיא חטאת א׳ או חטאות רבות ומש״ה לא קפיד. אבל הר״ב והמפרש נסבי בסיפא נמי חטאת:

[*לא הפסיד כלום. פי׳ הר״ב דאותו שמעורב עם החטאת יעשה חטאת אבל לא עולה דשמא יעשהו מן החטאת המפורשת. והמגיה כן בדברי הר״ב. לא הפסיד]:

***) חזר.** לשון הר״ב חזר מן האמצעים לצדדין הרי חטאות ועולות מעורבים וימותו כולן. וכ״כ המפרש. גם הרמב״ם בפירושו ובחבורו והיו יכולין לפרש דכולן ימותו מפני שפרח בהן מבין המתות:

או שפרח מן האמצע לצדדין. הוא שפרח לצד זה ששם החטאות או העולות ופרח משם לקצה האחר הרי כבר היה תערובת החטאת בעולה לפיכך כולם ימותו כמו שנתבאר בתחלת המסכת. הרמב״ם. ובחבורו העתיק לבבא זו. פרח מן האמצעית לצדדין. ולא העתיק חזר. אבל להר״ב והמפרש נראה דלא גרסי לבבא דאו שפרח כו׳:

תכפול ותביא עולתה כו׳. פי׳ הר״ב שהחטאת היא עיקר. לשון הרמב״ם לפי ההכתוב הקדים אותה כמ״ש בעשירי מזבחים ע״כ. ואע״ג דביולדת הקדים הכתוב לעולה כדכתיב (ויקרא י״ב) א׳ לעולה וא׳ לחטאת. כבר כתבתי שם במ״ד דלא הקדימו אלא למקראה. ובת״כ פ׳ תזריע ספ״ד מה ת״ל אחד לעולה ואחד לחטאת כו׳ כאן שהיא מביאה עולתה תחלה אינו דין שתביא חטאתה מעין עולתה ת״ל אחד לעולה וא׳ לחטאת הביאה חטאתה תור וכו׳ כדתנינן הכא. ויראה לי דהכי דרוש דה״מ למכתב לעולה ולחטאת והוה שמעינן דעולה קודמת כיון דלא נקט חטאת ברישא כמו במקום אחר אלא להכי כתב אחד למדרש בג״ש מא׳ לחטאת וא׳ לעולה דגבי טומאת מקדש וקדשיו דהתם כתב והקריב אשר לחטאת ראשונה דה״נ תהא החטאת עיקר לכל דבר חוץ למקראה. ובספר קרבן אהרן מפרש דדייק מאחד אחד דמייתרי אלא דה״ק אחד לעולה ויהי׳ מהאחד שהוא לחטאת תמיד ע״כ. וראיתי ג״כ בנוסחאות דל״ג כאן שהיא כו׳ אינו דין כו׳ אלא ה״ג מנין שאם הביאה כו׳ שתביא כו׳:

[*יביאו היורשים עולתה. דשעבודא דאורייתא ומש״ה אפילו לא הפרישתו מחיים. פ״ק דקדושין דף י״ג. ופסק כן הרמב״ם ספ״א מהלכות מחוסרי כפרה ע״ש. וגם עיין מ״ש בפ״ה דערכין משנה ב׳ ד״ה יתנו]:

פרק ג

א **במה דברים אמורים בכהן נמלך.** כתב הר״ב אפרקא קמא קאי והכי קאמרינן בד״א דחטאת שנתערבה בעולה שכולם ימותו. וכ״כ המפרש ומשום מתני׳ ג׳ הוא דנקטי הכי דהא הכא בסתומה אנן קיימין. ולשון הרמב״ם זה [בד״א] הוא שב על הלכה רביעית מן הפרק הראשון שאמר המועט כשר:

אבל בכהן שאינו נמלך. פי׳ הר״ב ועשה לדעת עצמו קן שלם למעלה לאשה אחת כו׳. ומסיים המפרש וכיון שקנין אלו לשתי נשים יביאו קן אחד בשותפות ויתנו ביניהן כו׳ ודוקא קן שלם למעלה כו׳ כמ״ש הר״ב בסוף מתני׳ וכולה פרקין כמ״ד בעלי חיים אינן נדחין ומשום הכי אי אקריב ארצי ועיין מ״ש במ״ח פרק ט׳ דפסחים:

ב זה הכלל כ״מ שאתה יכול לחלוק כו׳ לא אתא לאתויי מידי וסימנא בעלמא יהיב כדאשכחן נמי במ״ב פ״ד דמגילה:

ג **עשה כולן למעלה כו׳ לשון הר״ב ועשה קן ור״ל ב׳ פרידות שהאחת חטאת ואחת עולה.** ולשון המפרש ועשה קן שלם:

ד **חטאת ועולה.** כתב הר״ב. וצריך להקריב לשם בעלים. ומיהו כי אקריב בסתמא כל אחד עלתה לשם מי שהוא כמ״ש הר״ב בריש זבחים וכתבתי וגם כן לעיל פ״ק מ״ד. ומש״ה משכחת להו מחצה כשר ומחצה פסול כדתנינן וכתבו התוס׳ בפ״ז דזבחים דף ס״ז דלא הוה צריך למתני אלא סתומה ומפורשת דבחטאת ועולה אין מרויח כלום:

ה **חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול.** כתב הר״ב פי׳ שני קנין כו׳. כגון שהקריב מהן עולה אחת כו׳ שעולה הנשארת אינו יכול להקריב שמא זהו שנקבע לחטאת. וכן לשון המפרש. ורצ״ל שמא זהו אותו המעורב שכבר נקבע לחטאת. ומ״ש וחטאת המעורבת אינו יכול להקריב שמא היא העולה הנשארת. כלומר אחר שהקריב שתי חטאות מהתערובות שוב לא יוכל להקריב עוד חטאת על דעת שהיא זו שנתערבה. דשמא זו היא עולה הנשארת דהואיל ונקרבו שתי חטאות מן התערובות. הרי הוקבע השלישית לעולה ושמא זו היא. ולא היא אותה החטאת שנתערבה. ומ״ש הר״ב

בחטאת שנים בחובה כגון שקרבה חטאת כו׳. [*יהיה פי שנים בחובה שיש בחובה כפלים עולות כנגד החטאת. ומ״ש הר״ב] והרי אינו יכול להקריב ב׳ העולות כו׳ וגם ב׳ חטאות לא יקריב כו׳. מה שאמר ב׳ העולות ר״ל גם שתיהן ואפי׳ אחת מהן לא ומה שאמר ב׳ חטאות. ר״ל שתים ביחד אינו יכול להקריב. אבל אחת מקריב. דדוקא כשהקריב עוד א׳ שנמצאו ב׳ חטאות קרבו מב׳ הקנין והוקבעו הנשארים לעולות הלכך א״א להקריב עוד חטאת על דעת שהיא החטאת שנתערבה דדלמא זו היא עולה. אבל משום עולה לא יוכל להקריב כלל אפי׳ קודם שהקריב עוד חטאת לפי דשמא זו היא החטאת שנתערבה. ואני תמיה על זה הפי׳ דהא ליכא בינייהו דרישא וסיפא דלעולם נמצאו שקרבו ב׳ חטאות מב׳ הקינין שבהם נעשה התערובות אלא דברישא קרבים לאחר התערובות ובסיפא כבר קרבה אחת מהן ועכשיו השניה וכיון דלעולם אין כאן הפסד לשתי החטאות שבשני קנין א״כ למאי [נ״מ] תנייא כלל. והמפרש אחר שכתב לזה הפי׳ שהעתיק הר״ב כתב וז״ל ונראה פי׳ ריב״א שפי׳ חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול. כגון ח׳ פרידות דחטאות שנתערבו בח׳ פרידות שחצין עולות וחצין חטאות הרי י״ב פרידות חטאות והד׳ פרידות עולות והקריב חצין למעלה וחציין למטה. אותם שלמעלה כולן פסולות כי שמא כולם חטאות ואותם שמנה שלמטה כשרות מהם ד׳ של חטאות וד׳ של עולות פסולות וזהו חובה שנים בחטאת כלומר שנתערבו ח׳ חטאות שם ובחובה אין כי אם ד׳ חטאות [זה הוא מחצה כשר ומחצה פסול] וגם זהו מנין שבחובה כשר שאין כשר שם אלא ד׳ חטאות. חטאות שנים בחובה. כגון ט״ז פרידות של חטאות ושמונה של חובה ד׳ פרידות עולות וד׳ פרידות חטאות ועשה י״ב למעלה וי״ב למטה. מנין שבחובה כשר. די״ב של מעלה כולן פסולות שמא חטאות הם. וי״ב שלמטה ד׳ פסולות שמא עולות הן וח׳ חטאות כשרות ממה נפשך הרי חטאות כשרות כמנין כל החובה בין עולה בין חטאת. ומיהו חטאת שנים בחובה אין לישבו מענין חובה שנים בחטאת וכן תפרש הבבא שאחריה. והרב רבינו אברהם פירש שהקנין סתומות גבי [חובה] שנים בחטאת שהקנין היו סתומות שנים והחטאות שנים פרידות ועשאן חציין למעלה וחציין למטה מחצה כשר ומחצה פסול כי שמא שנים חטאות קריבין למעלה ועולה מן הסתומה ולמטה ב׳ חטאות ועולה. חטאות שנים בחובה כלומר חטאת פי שנים שנתערבו בחובה שהיו החטאות ד׳ פרידות והחובה ב׳ פרידות ועשה חצין למעלה וחצין למטה המנין שבחובה כשר דהיינו ב׳ חטאות דג׳ חטאות נעשה למעלה והן פסולין וב׳ חטאות ועולה נעשו למטה עכ״ל המפרש. ויש להרמב״ם שטה אחרת בכולה מכילתין עד הכא:

ו **אלא שתים למעלן ושתים למטן** כסבור ב׳ הקינין חובה עליה שמא יולדת בזוב היתה והוזקקה לקן לידה וקן זיבה. רש״י פ״ז דזבחים דף ס״ז:

[*תביא שתים. מ״ש הר״ב ותנן לעיל היינו בפ׳ דלעיל בסופו]:

פירשה נדרה צריכה להביא עוד ג׳ פרידין ממין אחד. פי׳ הר״ב והקריב מהן הכהן שתים למעלה וכו׳ מידי דהוי אעולה שנתערבה כו׳ וכ״כ הרמב״ם ותמיהא לי טובא דעד כאן לא אמרן דאין כשר אלא כמנין עולות שבחובה אלא בכהן נמלך אבל כשעבר ועשה מה שיכולין להכשיר מכשרינן מידי דהוה שנתערבה חטאת בעולה כדתנן בריש פרקין וא״כ ה״נ כיון שלא נמלך והקריב אין לנו לפסול אלא אחת כמו בלא פירשה דאין חילוק ביניהם אלא לכתחלה. וכן לקמן בתביא חמש דעל כרחין מיירי נמי בפירשה כמו שאוכיח שם בס״ד ומפרש הר״ב דאפשר דעולה [א׳] של הנדר כשרה ואפשר נמי דשתי עולות של נדר כשרות והיינו טעמא משום דלא נמלך הוא וא״כ ה״נ כיון שלא נמלך תעלה עולה אחת ג״כ לנדרה ותו קשיא לי דבשני מינים תביא ד׳ תסגי לה בג׳ פרידות ממין אחד שכיון שלא קבעה נדרה הרי יכולה להביא נדרה מאיזה מין שתרצה ותביא דרך משל ג׳ בני יונה שנים לעולה לנדרה וא׳ לחטאת ויצתה ממ״נ שאם אותן שהביאה ראשונה היו תורים לנדרה ונקרבו כולן למטה א״כ בני יונה של חובתה קרבו למעלה ונפסל החטאת ומביאה עכשיו ג״כ בן יונה לחטאת לזווגה לעולת חובתה שהיתה בן יונה ואם אותן בני יונה שקרבו למעלה היו של הנדר תהא בן יונה א׳ של עולה מהשני בני יונים שמקריבה עכשיו לעולות עם בן יונה שמקריבה גם כן עכשיו לחטאת במקום קן חובתה. וכן אתה יכול לפרש אם תרצה להביא ג׳ תורים דיצאת ממה נפשך. אבל רש״י בפרק ז׳ דזבחים דף ס״ז מפרש בענין אחר דפירשה נדרה היינו דכשנדרה הרי עלי קן פירשה את המין שתביא ואינה יודעת מה פירשה אם תורים אם בני יונה ונתנה שני קנין לכהן ועשה הכהן א׳ למעלה ואחד למטה ואם היו ממין א׳ צריכה להביא עוד ג׳ פרידין וכולן עולות שכיון שפירשה המין של הנדר ואינה יודעת מה פירשה היתה מתחלה זקוקה להביא ב׳ קנין לנדרה מלבד אותה קן של חובתה והיא לא הביאה רק שנים וקרב הראשון לחובתה ונשאר השני לנדרה ונפסל הימנו גוזל אחד הלכך צריכה להביא עוד גוזל א׳ מאותו המין שהביאה כדי להשלים הנפסל וקן שלם ממין אחר משום דלא ידעה מה פירשה. ואם שני מינין היו צריכה שתביא ד׳ וכולן עולות משום דמספקא לן איזה מין קרב אחרון שצריכה להשלים מאותו המין גוזל הנפסל דאין מביאים תור כנגד בן יונה ולהביא קן שלם ממין אחר שהרי אינה יודעת אם צריכה תור וב׳ בני יונה או בן יונה וב׳ תורים לפיכך תביא ב׳ תורים וב׳ בני יונה ותאמר א׳ מאלו שממין הנפסל יהיה תחתיו והב׳ יהיה נדבה וקן הב׳ יהא ספק פירושה. ע״כ. והמפרש מסיים בה וה״נ ה״מ למנקט במין א׳ שצריכה ארבעה אם אינה יודעת איזה מין נתנה לכהן או ב׳ קנין תורים או ב׳ קנין בני יונה אבל ניחא ליה למנקט ביודעת מה נתנה. ע״כ. וזה ג״כ לדברי הר״ב והרמב״ם:

קבעה נדרה צריכה להביא עוד ה׳ פרידות. פי׳ הר״ב כגון שאמרה בשעת נדרה הרי עלי קן ממין פלוני ופירשה נדרה דלעיל לא פירשה כלום בשעת

הנדר אלא לאחר שנדרה וכו׳ ועשה הכהן שתים למטה ולא ידע כו׳ דשמא הנדר נעשה למטה כו׳ דה״נ שפירשה ג״כ וייחדה אותן של נדרה (וכ״כ הר״ב בבבא דמב׳ מינין וה״ה הכא שהרי הכל בחלוקה אחת הן שנויין) ולפיכך שייך לומר שיש כאן ספק ואין ידוע מה עשה הכהן ושמא הנדר נעשה למטה דאלת״ה כיון שאין כאן אלא מין א׳ מאי ספיקא איכא ממילא אותן של מעלה הן של נדר אלא מיירי שקבעה המין לנדרה וגם פירשה הקנין לפרש שזו היא של הנדר אלא שכשהביאה לכהן לא אמרה לו איזו של נדר ואיזו של חובה כמו בפירשה כ״כ הכ״מ ברפ״י מה׳ פסולי המוקדשים בשם הר״י קורקוס ז״ל ויראה לי דלרווחא דמלתא קאמר דהכא לא אמרה לכהן דא״נ שאמרה לכהן זו לנדרי כו׳ אתי שפיר. דמ״מ חלוקה בבא זו מן הקודמת. במאי דהכא קבעה ובקודמת לא קבעה וכן נמי איפכא דבבא הקודמת יכולין לפרש שפירשה בינה לבין עצמה ולא אמרה לכהן אלא משום דהרמב״ם נקט בבבא הקודמת ואמרה לכהן רוצה עכשיו לחלק בבא זו כל האפשר ושבפירשה נמי היא מחולקת אבל אין צורך ואינו מוכרח והיינו דהר״ב בבבא דלקמן מב׳ מינין תביא שש כתב וגם שכחה מה פירשה ולא קאמר מה פירשה בינה לבין עצמה ולרש״י שכתבתי דמפרש פירשה כמו קבעה מפרש קבעה בענין אחר. ואחרי ככלות הכל קודם דברי ר׳ יהושע הנני מעתיק כל מה שמפרש רש״י מקבעה ואילך:

צריכה להביא עוד ה׳ פרידות. פי׳ הר״ב שתי תורים ושני בני יונה ולעשות ארבעתן למעלה כו׳ וצריכה להביא נמי בן יונה או תור לחטאת וסגי בא׳ ממ״נ כדמסיק הר״ב לקמן בסמוך אבל מ״ש שם ואם חובתה נעשית עולה למטה וחטאת למעלה א״כ נדרה נמי כו׳ ולעיל לאפי׳ כן כמ״ש שם וכן לקמן לא מסיק הכי כמ״ש שם בס״ד ומאי דסיים וחטאת שמביאה עכשיו תביא על הספק ולא תאכל וכן לכל החטאות דבמתני׳ הבאות על הספק וכמ״ש הרמב״ם בפירושו ובחבורו בס״פ הנזכר ועיין בפי׳ הר״ב בסוף מסכת תמורה:

משני מינין תביא שש. ל׳ הר״ב אבל כשהביאה ב׳ מינים ושכחה איזה מין קבעה לנדרה ואיזה מין קבעה לחובתה. וכן לשון המפרש בשם רבינו יצחק בר יהודה. ואני תמה על זה דלמאי נ״מ בעינן שקבעה לחובתה ועוד דבסמוך מוכח שאם קבעה לחובתה דלא סגי לה בשתים שמוספת משום חובתה והכא לא בעינן אלא שש דהיינו ד׳ לנדרה ושתים לחובתה. אבל הרמב״ם לא כתב אלא שקבעה נדרה. ומ״ש עוד הר״ב ועשה הכהן כל מין ומין אחד למעלה ואחד למטה שהיה סבור ששניהן חובות סתומות. גם זה מדברי המפרש ולרבותא פירשו כך. שאפי׳ אם אירע שעשה הכהן כל מין ומין כו׳. דלא תימא דהשתא שמכל מין ומין הקריבו עולה א׳ שלא תהא צריכה להביא להשלים נדרה אלא ג׳ פרידות שהרי ב׳ עולות קרבו ותעלה האחת לחובתה והאחת לנדרה. קמל״ן דלא דהא בפירשה ויחדה זו לנדרה מיירי. והוי עולה שנתערבה בחובה שאין כשר אלא עולה שבחובה לדעת הרמב״ם והר״ב. וכבר הקשיתי לשאול על זה:

תביא שש. פי׳ הר״ב תביא ד׳ לנדרה כו׳. וגם ב׳ מינין צריכה להביא לחטאת לזווג לעולת חובתה. כן הגהתי מלשון המפרש. ומ״ש לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה כו׳ שכיון שאפשר שנדרה נעשה כולה למטה [*דז״ש הר״ב שעשה הכהן כל מין ומין וכו׳ לאו דוקא אלא לרבותא וכו׳. כדכתבתי לעיל]. ונמצא שלא יצתה ידי נדרה כלל וכל אלו הד׳ פרידות שמביאה עכשיו לנדרה כולם צריכין לה לצאת ידי חובת נדרה ואם תביא עכשיו תור לחטאת בלבד לא סגי לה בהכי. דילמא אותן שקרבו כבר למעלה היו בני יונה ואין אחד מן התורים של עכשיו שיכולה לזווג עם החטאת שהרי צריכה לנדרה וכן כשתביא בן יונה בלבד לחטאת יש לנו הספק בהפך דשמא בני יונה היה הנדר מתחלה ונעשו למטה ונמצא שאין כאן לזווג עולה לחובה עם החטאת. וכן נמי אפי׳ אם הקריב מכל מין ומין אחד למעלה וא׳ למטה אין כשר אלא עולה שבחובה לשיטת הר״ב והרמב״ם נמצא שצריך ד׳ לנדרה. והעולה שבחובה לא ידעינן מאיזה מין היה כדי להביא עכשיו החטאת מאותה המין. הלכך צריכא שתביא מב׳ המינין לחטאת. דהשתא ממ״נ יש לה זוג באחת מן עולות הראשונות. ואלא מיהת לכשתרצה שתביא עכשיו לחובתה ב׳ פרידות ממין אחד ושתקריב א׳ לעולה וא׳ לחטאת סגי לה בהכי. דודאי דלית לן בה בעולה שכבר קרבה וכמו שאכתוב לקמן בדברי רש״י והרמב״ם לא כתב אלא שתביא ב׳ תורים או שני בני יונה ושניהן חובה א׳ עולה וא׳ חטאת. וגם הר״ב לקמן בנתנתם לכהן לא כתב שתביא ב׳ חטאות מב׳ מינין אלא ב׳ פרידות ממין א׳. א׳ לעולה וא׳ לחטאת:

נתנתם לכהן ואין ידוע כו׳. כ׳ הר״ב כגון שקבעה נדרה וקבעה חובתה. הכא אצטריך ליה לפרושי הכי משום חטאת אחת יתירה שצריכה להביא. כמו שאכתוב בסמוך בס״ד:

חטאת א׳. והר״ב אע״פ שהעתיק כך בפירושו לא פירש הטעם והרמב״ם כתב אח״כ תביא חטאת מן בני היונה או מן התורים להוסיף על כבש בן שנתו לעולה שהוא קרבן יולדת עשירה. הואיל וחובתה ג״כ קבועה והיא לא ידעה מאיזה מין. וכ״כ בחיבורו [ספ״י מהפה״מ] שתביא חטאת א׳ בן יונה או תור עם כבש. וכתב הכ״מ בשם הר״י קורקוס וא״ת וניחוש דילמא חובתה בתורים או בבני יונה ולמה נפטרה בקן מאיזה מין שתרצה. ונראה דלהא לא חיישינן כי אין דרך לפרש לחיובה תורים או בני יונה רק קרבן עני או קרבן עשיר. ע״כ. וצ״ע לשון הרמב״ם שבפירושו זה שכתב והיא לא ידעה מאיזה מין:

בן עזאי אומר ב׳ חטאות. לשון הרמב״ם ואמר בן עזאי שהיא מביאה ב׳ חטאות תור ובן יונה. לפי שאנו אומרים אפשר שקבעה נדרה וקבעה חובתה עם

הכבש בתור או בבן יונה והרי היא מקריבה את שניהם יחד וכבר ידעת דעת בן עזאי הולכין אחר הראשון [בס״פ דלעיל] לפיכך תביא ב׳ תורים וב׳ בני יונה לנדרה ויעשו הד׳ עולות. אח״כ תביא לחובתה ב׳ תורים או ב׳ בני יונה ומקריבין הא׳ חטאת והב׳ עולה. ועוד תור ובן יונה ומקריבין את שניהם חטאת עם כבש העולה ע״כ. ואני תמה מה ענין דעת בן עזאי בהולכין אחר הראשון לכאן דהכא אין ראשון [לחטאת] תור או בן יונה אלא כבש שנעשה עולה עם החטאת. ולכן נ״ל דטעמא דבן עזאי שהוא מסתפק ג״כ שמא קבעה חובתה שעם הכבש בתור או בבן יונה. וכי היכי דקשיא ליה להר״י קורקוס לדעת הת״ק. ומ״מ פי׳ זה של הרמב״ם יש לגמגם בו דכולה מתני׳ לא מיירי בקבעה חובתה. והכא בנתנתם לכהן מוקי לה דוקא בקבעה ג״כ חובתה. ועוד דלפירושו אין בין נתנתם לכהן לקבעה והביאה ב׳ מינים כלום. אלא משום דהכא מיירי בקבעה ג״כ חובתה א״כ לא לתני נתנתם כו׳ אלא ואם קבעה חובתה מביאה שש וחטאת אחת אבל רש״י מפרש הכל בענין אחר וכבר כתבתי דפירשה נדרה מפרש קבעה ומש״ה מפרש קבעה נדרה דהיינו שקבעה להביא נדרה עם חובתה דוקא. וכדי לתת ריוח בין פרישה לפרישה אני כותב דברי רש״י ג״כ בהפסקת דיבורים להקל על המעיין. (והא לך פירש״י בזבחים פ״ז דף ס״ז):

קבעה נדרה. שאמרה הרי עלי קן להביאו עם חובתי ופירשתו ואינה יודעת מה פירשה כדאמרן והביאה ב׳ קנין ונתנתן לכהן ועשה כמו שאמרנו:

צריכה שתביא עוד ה׳ פרידות. למעלה ממין א׳ דכיון דקבעה נדרה עם חובתה הוקבע עליה קרבן גדול ג׳ עולות ביחד אם היתה יודעת מה פירשה וזו שלא ידעה מה פירשה הוזקקה להביא ה׳ עולות ביחד מתחלתה אחת לחובתה וארבע לנדרה וכשהביאה ב׳ קנין א׳ לנדרה וא׳ לחובתה וממין א׳ לא עשתה כלום לנדרה. שמא אינו ממין שנדרה ובהשלמת קן שני ממין אחר לא סגי לה שהרי קבעתו לבא עם מין חובתה וא״ת (תביא קן ממין אחר ופרידה) א) ממין שהביאה שני קנין הראשונים שקרב ממנו עולות חובתה דמ״נ אם תורים נדרה הרי הביאה תורים עם מין שהביאה לחובתה ואם בני יונה נדרה הרי הביאה שני בני יונה עם מין שקרב ממנו חובתה. אם לא נפסל גוזל אחד מן הראשונים ה״נ אבל עכשיו שנפסל א׳ מהם אין חבירו עולה לה כלום דג׳ עולות הוקבעו עליה יחד הלכך אם שני קנים הראשונים ממין אחד היתה צריכה שתביא עוד ה׳ עולות ג׳ מאותו המין [שתים לנדרה ואחת לקביעותה] וב׳ ממין א׳. ד׳ לספק פירושה ואחת לקביעותה [ומה] שקבעה להביא עולת חובתה עם נדרה וחובתה כבר קרבה ויצאה ידיה [אלא שצריכה] להביא מאותו המין עם נדרה מפני קביעותה:

משני מינין תביא שש. שאינה יודעת איזה מין קרב תחלה לחובתה שתביא מאותו המין עם ד׳ של ספק פירושה לקביעותה הלכך תביא שש. שתי תורים ושני בני יונה לספק פירושה. ותור בן יונה לקביעות והעוף היתר יהא נדבה:

נתנתם לכהן ואין ידוע מה נתנה. אם תורים אם בני יונה ואם קן א׳ מזה וקן א׳ מזה ואינו ידוע מה עשה אם כולן למעלה או כולן למטה או חצין למעלה וחצין למטה נמצאת שלא יצאת אפי׳ ידי לידתה (נ״א חובתה) שמא כולן למעלה ואין כאן חטאת או שמא כולן למטה ואין כאן עולה:

צריכה להביא עוד ד׳ פרידות לנדרה. לספק פירושה ומשני מינין ושתים לעולת חובתה תור ובן יונה דשמא הראשונים כולן למטה נעשו ואינה יודעת מאיזה מין והכל הולך אחר החטאת וצריכה להביא עולה מאותו מין או שמא הראשונים חציין למעלה וחציין למטה ובקן שקרב ראשון יצאת ידי חובתה והיא קבעה להביא עולה מאותו המין עם נדרה ואינה יודעת איזה מין היה הלכך תביא עם ספק פירושה תור ובן יונה וממ״נ אם קן שקרב ראשון תורין היו וקרב מהן עולה למעלה והיא לחובתה הרי היא מביאה עכשיו תור עם נדרה משום קביעותה ואם מבני יונה היה והוקבע עליה להביא בן יונה עם נדרה [הרי] מביאתו ואם כולן למטה נעשו וצריכה להביא עולתה מאותו המין הרי משתים שהיא מביאה עכשיו לחובתה יעלה לה א׳ מהן והשני נדבה:

וחטאת אחת תביא מאיזה מין שתרצה. משום שמא הראשונים כולן למעלה נעשו והרי לו זוג ממינו לעולה משתים שהביאה חובתה מב׳ מינין ואף ע״פ שכבר קרבה עולת חובתה אין צריכה לדקדק להביא חטאת מאותו מין הראשון לרבנן דפליגי עליה דבן עזאי דקסברי הכל הולך אחר החטאת הלכך הואיל ועל כרחה היא מביאה עכשיו ב׳ עולות תזווג לו אותה שממינו ודייה (וכתבו התוס׳ דבחנם דחק הקונטרס לאוקמא כשקבעה נדרה עם חובתה דהך בבא מתוקמא שפיר בשלא קבעה. ע״כ. דכיון דספק שמא נעשו כולם למטה צריכה להביא ד׳ פרידות לנדרה שהרי פירשה מין ולא ידעה איזה שפירשה. וגם צריכה שתים לחובתה שצריכה להביא עולה מאותו המין של החטאת ושמא מין אחד נעשה למעלה ואינה יודעת איזה). (וחטאת אחת שמא כולן נעשו למעלה):

בן עזאי אומר שתי חטאות. בן עזאי לטעמיה דאמר הכל הולך אחר הראשון וכיון דאיכא לספוקי שמא הראשונים למעלה נעשו וכבר יצאת ידי עולה צריכה להביא חטאתה מאותו המין והרי אינה יודעת מאיזה מין היה לפיכך תביא שתי חטאות משני מינין עד כאן פירוש רש״י:

אמר ר״י זה הוא שאמרו כו׳. עמ״ש במ״ד פ״ז דזבחים:

זה הוא שאמרו כו׳. וכשהוא מת קולו ז׳. לשון הר״ב הכי נמי כשנדרה תחלה וכו׳. לאחר שקבעה נדרה כו׳ צריכה להביא ד׳ פרידות לנדרה וד׳ פרידות

לחובתה. וכ״כ התוס׳ דהכא. וכן בפירש״י פ״ז דזבחים. ולרבותא נקטי מנין המרובה אע״ג דהיינו לבן עזאי. אבל היו יכולים לפרש אליבא דת״ק ושלש לחובתה והוו ממש שבעה:

שתי קרניו שתי חצוצרות. פי׳ הר״ב לשופרות דקרינן לשיפורא חצוצרות. [*בסוף פרק במה מדליקין והא דקאמר התם נ״מ לשופר של ר״ה. ה״ה דהמ״ל דנ״מ לפירושא דמתני׳ דהכא אלא ב) שפיר טובא קאמר דנ״מ לענין דין] דאי חצוצרות ממש הא תנן בסוף תמיד ושתי חצוצרות של כסף בידם. תוס׳ פ״ז דזבחים דף ס״ח ועוד תירצו בשם ר״ת דההיא דתמיד של כהנים והני דהכא של לוים לכלי שיר ושתי מיני חצוצרות היו:

שתי שוקיו. עצמות שוקיו לעשות חלילין. תוס׳:

עורו לתוף. מעיו לנבלים. בני מעיו לכנורות. ויש לחלק בין מעיו לבני מעיו שבני מעיו הם המעים הדקים כמו הדרא דכנתא. אבל בתוספות ראיתי שיש להם גי׳ אחרת שכתבו וז״ל מעיו הכרס הגדול לעשות תוף בני מעים הדקין לעשות נבלים ונימין לכנורות ע״כ. ושוב ראיתי בתשובת הרא״ש סוף כלל י״ג שהעתיק המשנה כגירסת הספר:

ויש אומרים אף צמרו לתכלת. פי׳ הר״ב עושים מצמרו מעיל כו׳ ועל שוליו פעמונים שמשמיעים קול. וז״ל התוס׳ דבמעיל של כהן היו על שוליו פעמוני זהב ורמוני תכלת כמין רמונים היו עשוים מצמר צבוע בתכלת ועשוים קשים ותלויין בשולי המעיל אצל הפעמונים כדכתיב (שמות כ״ח:ל״ד) פעמון זהב ורמון על שולי המעיל סביב. כשנוגעים הפעמונים אל הרמונים בשעת הלוכו נשמע קולו בבואו אל הקדש עד כאן. [*א״נ אפשר לומר שס״ל כהרמב״ן בפירוש החומש שמפרש שהפעמונים היו בתוך הרמונים ממש שהיו הרמונים עשוים חלולים חלולים]. ולדעת היש אומרים אתיא כבן עזאי דס״ל שתביא שמונה וא״כ לא אכפת לן שיהיו המספרים שוים ממש וכמו שלא דקדקו המפרשים שהזכרתי בדברי רבי יהושע. וכתב הר״ב ות״ק תכלת לא קחשיב לפי שאין התכלת משמיע קול אלא הפעמונים. שאף על פי שהקול נשמע על ידי נגיפה והקשת הפעמון ברמון. מ״מ קול לו קול אליו לפעמון יתיחס ולא לרמון. שאין הקול יוצא אלא מהמתכות ולא מהצמר. ועוד יראה לי דס״ל לת״ק כפירש״י בפי׳ החומש דמפרש פעמוני זהב זגים עם ענבלים שבתוכן ולא שבא על ידי הקשה ברמון כלל. [*וכבר הזכיר הרא״ם שכן פירשו הרמב״ם והסמ״ג. והוכיח שכן הוא כפירושם מברייתא דמסכת זבחים פרק המזבח [דף פ״ח]:

כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן. לשון הר״ב כל זמן שמזקינין ובאים לידי תשות כח הן מוסיפין חכמה. וז״ל הרמב״ם שבשעה שהם מזקינין ונחלשים ויפסיד גופם תרבה חכמתן ויתחזק שכלם ויוסיפו שלימות:

סליקא לה מסכת קנים וכולהו מסכייתא דסדר קדשים:

אהללה לאל כי שריתי עם אנשים ויכולתי לגמור גם סדר קדשים: ובכן יחדשני כנשר נעורות להשלים כמו כן סדר טהרות: